

הקמת היכל הנצחה לחללי פעולות איבה

הצעה להחלטה

מחליטים:

- א. לאשר הקמתו של היכל הנצחה לחללי פעולות איבה בתוך שטח אנדרטת הזיכרון לחללי פעולות איבה בהר הרצל בירושלים ("היכל ההנצחה").
- ב. להטיל על שר הרווחה והביטחון החברתי להקים את היכל ההנצחה.
- ג. להקצות לצורך הקמתו של היכל ההנצחה סך של 36 מיליון ₪, אשר יתוקצבו ע"י אוצר המדינה. אוצר המדינה ישפה את משרד הרווחה והביטחון החברתי בהתאם להוצאותיו בפועל, ועד הסכום האמור.
- ד. להנחות את שר הרווחה והביטחון החברתי לפרסם תוך 12 חודשים תזכיר חוק במסגרתו יתוקן חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה תש"ל - 1970. במסגרת התיקון תעוגן אחריות המוסד לביטוח לאומי לתפעל את היכל ההנצחה וסמכותו לעשות כן, לרבות סמכותו בעניין קביעת תכני ההנצחה שיקבעו לאחר היוועצות עם הארגון היציג של נפגעי פעולות איבה. כן יעוגן במסגרת תיקון החקיקה שיפוי הביטוח הלאומי ע"י אוצר המדינה כאמור בסעיף ה' להלן.
- ה. לקבוע כי עלות תפעולו השוטף של היכל ההנצחה תמומן ע"י המוסד לביטוח לאומי, בשיפוי אוצר המדינה וכי לצורך זה יקצה משרד האוצר מסגרת תקציבית של 1 מיליון ₪, מידי שנה, למשך 10 שנים, בהתאם להוצאות הביטוח הלאומי בפועל, ועד הסכום האמור.
- ו. להקים ועדת היגוי בין משרדית, שתכלול את נציגי משרד האוצר, המוסד לביטוח לאומי, משרד הרווחה והביטחון החברתי, בראשות מנכ"ל משרד הרווחה והביטחון החברתי. וועדת ההיגוי תלווה את שלבי הקמתו של היכל ההנצחה.
- ז. להנחות את שר הרווחה והביטחון החברתי, להסדיר עם משרד הביטחון בהסכם את הקמת והפעלת היכל ההנצחה באופן אשר לא יפגע בפעילות משרד הביטחון בהר הרצל, קודם לתחילת ההקמה של היכל ההנצחה לרבות סוגיות של הנגשה ותנועה במתחם.
- ח. להנחות את שר הרווחה והביטחון החברתי לבוא בדברים עם ההסתדרות הציונית העולמית להסדרת דרכי גישה להיכל הזיכרון, בהסכמת משרד הביטחון ובהיוועצות עם ארגון "יד לבנים". בכל מקרה דרכי הגישה לא יעברו בתוך או לצד בית עלמין צבאי ולא יפגעו בפעילותו או בדרכי הגישה של המשפחות השכולות לבתי העלמין.

דברי הסבר

רקע כללי

כחלק ממחיר תקומתה ועצמאותה של מדינת ישראל, שילמה מדינת ישראל מחיר כבד בדמות נרצחי ונפגעי פעולות איבה. נכון ליום זה, נספו כ-4,160 בפעולות איבה ונפצעו 28,000.

במסגרת חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל – 1970 [אשר החליף את חוק הגמלאות לנפגעי ספר, תשי"ז – 1956], נקבעו ההטבות להם זכאים נפגעי פעולות האיבה ובני משפחותיהם, כאשר המחוקק קבע כי כלל ההטבות והתגמולים להם הם יהיו זכאים יהיו זהים לאלה המשולמים לחייל צה"ל ובני משפחותיהם.

כמו כן, לצורך הטיפול ברווחתם וצורכיהם של נפגעי פעולות האיבה ובני משפחותיהם הוכרז בשנת 1998 ע"י שר העבודה והרווחה דאז, אלי ישי, ארגון נפגעי פעולות איבה, כארגון היציג לטיפול בנפגעי פעולות איבה וזאת מכוח הוראת סעיף 4 לחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, תש"ל – 1970 [להלן – חוק התגמולים]. מטרתו הארגון על פי חוק הינה שיפור תנאיהם ורווחתם של כל הזכאים לתגמולי איבה והוא מייצג את המספר הגדול ביותר של זכאים, נפגעי איבה ובני משפחותיהם.

כיום חברים בארגון נפגעי פעולות האיבה כ-16,000 חברים הכוללים משפחות שכולות, נכי פעולות איבה, קטינים, אלמנות ויתומים. פעילות הארגון כוללת את כל תחומי חייהם ורווחתם של נפגעי פעולות האיבה ובני משפחותיהם לרבות סיוע סוציאלי לחברי הארגון, מתן מלגות, תלושי מזון לנזקקים, סידור ביטוח סיעודי וביטוחי חיים, ארגון אירועי תרבות ופנאי, הפקת טקס יום הזיכרון הממלכתי לזכר נפגעי פעולות האיבה בהר הרצל, ייצוג נפגעי האיבה בוועדות הכנסת השונות, הטבות שונות לחברי הארגון ועוד.

אשר להנצחת חללי פעולות האיבה קבעה ממשלת ישראל בהחלטתה מיום 5.2.1997 (החלטה מס' 1549) על הקמת אנדרטה ייחודית וממלכתית בהר הרצל, במטרה לרכז את ההנצחה לכלל חללי פעולות האיבה במקום אחד. האנדרטה האמורה הוקמה בשנת 1998 והיא ממוקמת בסמוך לאתר גדולי האומה בהר הרצל. המוסד לביטוח לאומי אחראי על חקיקת שמות החללים ומשרד הביטחון אחראי על תחזוקת האנדרטה (וזאת במימון המוסד לביטוח לאומי). כמו כן, טקס הזיכרון הממלכתי לזכר חללי פעולות האיבה מתקיים באנדרטה זו.

נושא הנצחת חללי פעולות האיבה הובא לפתחה של ועדה ציבורית בראשות השופט מלך, וזאת בעקבות החלטת הממשלה מיום 9.11.1998 (החלטה מס' 4505) אשר החליטה על הקמת הוועדה לצורך גיבוש המלצות בדבר אופן קיום ימי האזכרה הממלכתיים ואופן הנצחת החללים. המלצות הוועדה אושרו ע"י הממשלה ביום 21.2.1999 (החלטה מס' 4902), הסדרי הטקסים נקבעו בה וכן נקבע כי המוסד לביטוח לאומי יהא אמון על הנצחת נפגעי פעולות האיבה (החלטה מס' 2677, מיום 14.12.2000).

בין לבין, החל בשנת 2013 הקמתו של היכל הזיכרון לחללי מערכות ישראל וזאת בשטח בית הקברות הצבאי בהר הרצל (החלטה ממשלה 4558 מיום 22.4.2012). עתירת ארגון נפגעי פעולות איבה להנצחת חללי נפגעי פעולות האיבה יחד עם חללי מערכות ישראל נדחתה [בג"צ

3017/2012 ארגון נפגעי פעולות איבה נ' ראש הממשלה ואחרים, ניתן ביום 4.2.2013.

על רקע כל אלה, מובאת כעת בפני הממשלה ההחלטה דנן אשר מבקשת לקבוע כי לצורך הנצחת חללי פעולות האיבה יוקם היכל הנצחה, בשטח הר הרצל, ואשר יחליף את האנדרטה הקיימת שם כיום. הקמת ההיכל תלווה בידי צוות היגוי, אשר יורכב מנציגי משרד האוצר, משרד הרווחה והביטחון החברתי והמוסד לביטוח לאומי, בראשותו של מנכ"ל משרד הרווחה והביטחון החברתי.

מוצע כי משרד הרווחה והביטחון החברתי יקים את היכל ההנצחה וכי לצורך הקמת ההיכל יקצה אוצר המדינה למשרד הרווחה והביטחון החברתי סך של 36 מיליון ₪.

עוד מוצע כי הממשלה תנחה את שר הרווחה לפרסם תוך 12 חודשים תזכיר במסגרתו יתוקן חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה ותעוגן אחריותו וסמכותו לתפעל את היכל ההנצחה. עלות תפעול ההיכל תמומן ע"י הביטוח הלאומי, בשיפוי אוצר המדינה, בסך שלא יעלה על מיליון ש"ח לשנה.

כמו כן, מוצע כי הממשלה תנחה את משרד הרווחה והביטחון החברתי להגיע להסכם עם משרד הביטחון עוד קודם לתחילת הקמת היכל ההנצחה ולבוא בדברים עם ההסתדרות הציונית העולמית וארגון יד לבנים, על מנת להבטיח שלא תהיה כל פגיעה בדרכי הגישה הקיימות להר או בפעילותו של הר המנוחות.

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

אין השפעה.

תקציב

עלותה של ההצעה הינה 36 מיליון ₪ לצורך הקמת היכל הזיכרון ו- 10 מיליון ₪ לצורך תפעולו השוטף משך 10 שנים (מסגרת תקציבית של מיליון ₪ לשנה), בהתאם לביצוע בפועל, החל מיום הפעלת האתר לציבור הרחב.

השפעת ההצעה על מצבת כח האדם

אין השפעה.

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

עמדת שר האוצר – מאשר

עמדת שר הביטחון - מאשר

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

אין

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצ"ב חוות דעת המשפטית של היועצת המשפטית של משרד הרווחה והביטחון החברתי.

חוות דעת זו מקובלת על היועצת המשפטית של משרד ראש הממשלה.

סיווגים

02 – חברה וכלכלה

מוגש על ידי ראש הממשלה
ועל ידי שר הרווחה והביטחון החברתי

ז' בכסלו התשפ"ב
11 בנובמבר 2021

חוות דעת משפטית חלופית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה:

הקמת היכל הנצחה לחללי פעולות איבה

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטי המשפטיים:

הצעת המחליטים מבקשת לקבוע כי לצורך הנצחת חללי פעולות האיבה יוקם היכל הנצחה, בשטח הר הרצל, אשר יחליף את האנדרטה הקיימת שם כיום. בהתאם למוצע, הקמת ההיכל תלווה בידי צוות היגוי, אשר יורכב מנציגי משרד האוצר, משרד הרווחה והביטחון החברתי, והמוסד לביטוח לאומי, ובראשותו של מנכ"ל משרד הרווחה והביטחון החברתי.

כן מוצע כי לצורך הקמת ההיכל מבוקש אוצר המדינה יקצה למשרד הרווחה והביטחון החברתי, אשר יהא אמון על הקמת ההיכל, סך של 36 מיליון ₪.

עוד מוצע כי משרד הרווחה יפרסם תוך שנה תזכיר לתיקון חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה תש"ל – 1970 במסגרתו תעוגן סמכות ואחריות הביטוח הלאומי להפעלת היכל הנצחה, לרבות קביעת תכני הנצחה, לאחר היוועצות בארגון נפגעי פעולות איבה. כן יקבע במסגרת התיקון כי אוצר המדינה ישפה את הביטוח הלאומי בגין תפעול היכל הנצחה עד לסך של 1 מיליון ₪ לשנה, בכפוף להוצאות בפועל.

בנוסף מוצע להנחות את השר הרווחה והביטחון החברתי להגיע להסכם עם משרד הביטחון, קודם להתחלת הקמת ההיכל אשר יבטיח את המשך פעילותו התקינה של הר המנוחות וכן יבוא בדברים עם ההסתדרות הציונית העולמית וארגון יד לבנים על מנת להבטיח שלא תהיה פגיעה בדרכי הגישה להר המנוחות והפעילויות המתקיימות בו.

קשיים משפטיים, ככל שישנם, ודרכי פתרונם:

ההצעה אינה מעוררת קשיים משפטיים.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שההצעה נוגעת להם:

היועץ המשפטי של משרד האוצר – אין מניעה

היועץ המשפטי של המוסד לביטוח לאומי – אין מניעה

היועץ המשפטי של משרד הביטחון – אין מניעה

עמדת היועצת המשפטית של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה:

אין מניעה משפטית לאישור הצעת ההחלטה.

רינת וייגלר, עו"ד
היועצת המשפטית

לשכת היועצת המשפטית

amm@molsa.gov.il | www.molsa.gov.il | קפלן 2, קריית הממשלה, ירושלים
| טלפון: 02-6752338, 2876, 2898 | פקס: 02-5085580